

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

10. De irregularitate orta ex occisione facta à Ministris justitiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

non admones (hæc enim esset pura omisso, etiam si suscepisset curam admonendi, & etiam si malo animo contra Petrum ipsum non admoneres) verumetiam heteras, quas idem Amicus tibi consignavit ad Petrum, in quibus de istodem infideli ipsum admonerat, apud te tenuisti nec Petro reddidisti, irregularitatem non effugies, si Petrus occidatur, quia illa retentio actus positivus est.

14. Dices: Illa susceptio curæ admonendi, nonne etiam est actus positivus? Cur ergo omisso illi coniuncta non parit irregularitatem?

Respondeo, quia susceptio eiusmodi, quamvis actio positiva, nimis remote se habet ad occisionem; neque enim susceptio curæ admonendi infert ullo modo mortem, sicut, nec infert in Medico susceptio curæ infirmi, ut modo n. 4. dictum est.

15. Consultant aliqui Petrum occidere, tu assistis, tacetque, eris irregularis, morte Petri secuta; illa enim taciturnitas in iis, circumstantibus non est pura omisso, sed, quia affectum animi consulantibus, est tacitus consensus: Idem resolve de assistentia amicorum, dum aliquis ex illis aliquem occidit, ipsi vero assistunt. Idemque resolvitur solet de Principe Ecclesiastico temporali iurisdictione pollente, qui assistit, quamvis nihil dicat, executioni mortis ipsa enim præsentia Principis auctoritatem dat exequentibus.

16. Mulier concepit à Petro, aitque se velle abortum factus animati causare, id, quod audiens Petrus, tacet, unde mulier secuta voluntatis Petri, facinus cum effectu aggressæ, est, sic irregularis Petrus propter eandem rationem n. præced. dictam, ut notat etiam Castr. de cens. d. 6. p. 15. §. 7. m. 4.

17. Ambulat Primo, quis de nocte per loca abrupta. Secundo, Alius naufragi navi eiectione iactatur in undis. Tertio, Alius, per angustum pontem, flumen pertransire tentat. Quarto, Alius ad tuæ domus ianuam confugit, quo persequente inimicum effugiat. Tu vero cum possis, nec faciem præfers primo, nec secundo tabulam, seu funem, nec tertio comitem te addis, nec quarto ianuam forte clausam aperis. Non eris irregularis, si horum consequatur mors, quamvis ex odio ad hæc non exhibenda motus fueris, quia hæc sunt puræ omissiones. At vero, si adverte ad eorum pericula, faciem forte accensam extinguis, unde noceas primo, si tabulam, vel funem abreptum submoveas, unde noceas secundo. Si tabulam Pontis dissipas, unde noceas tertio: Si ianuam forte apertam claudas, unde noceas quarto, irregularis eris, postquam aliquis prædictorum pereat, quia hi sunt actus positivi. Excusat nihilominus hunc quartum P. Prætes in manu de irreg. d. 4. cap. 4. num. 20. fol. 462. si ianuam claudat ob finem bonum, puta, ne sua domus damnum aliquod patiatur: quod certe solum intelligi debet de damno notabili, & eius rationis, ad quod subeundum, te obligare, non præsumitur Ecclesia, iuxta modo dicta n. 10.

§. X. De irregularitate orta ex occisione facta à Ministris iustitiæ, quæ dicitur ex defectu lenitatis.

1. Occisio iusta, quantum ad nos in præsentia pertinet, vel fit à Ministris iustitiæ, vel à Militibus in bello iusto, vel ad defensionem sui: de singulis separatim, & in hoc quidem §. De prima.

2. Conclusio certa est hæc. Iudex Pontifex inferior, qui in causa sanguinis fert sententiam iustam de morte, vel mutilatione alicuius, fit (ea certe secuta) irregularis ex defectu lenitatis, quæ fuit in Christo. Quam late explicat S. Th. 2. 2. q. 40. Nav. in summ. cap. 27. num. 206. Henr. l. 14. c. 10. n. 1. Cat. de i. d. n. 97. Percurre singulas clausulas.

INDEX.

3. Quicumque (excipitur Summus Pontifex, qui, ut Pars III.

supra c. 2. n. vidimus, non est irregularitati subiectus) Clericus, vel Laicus live ordinarium, sive delegatam habeat potestatem, cum eadem sit ratio d. omnibus, hic merito comprehenditur.

4. Illud nihilominus discrimen est inter Clericum, & Laicum, quod Laicus solum incurrit irregularitatem: cæterum, iuste damnans, meretur. At Clericus, etiam iuste damnans, præter irregularitatem, quam contrahit, peccat, & quidem graviter, eo, quo graviter Clericus prohibetur, C. Sape 23. q. 1. §. 8. C. Sentent. ne Clerici, vel Monachi, ne se ingerat in causam sanguinis.

In Causa Sanguinis.

5. Hoc est in causa mortis, vel mutilationis membri, (de qua mutilatione mox expressius dicitur) id enim ex usu loquendi significat causa sanguinis. Hinc si sententia feratur de aliquo præfocando, vel veneno, fameve, sine effusione Sanguinis occidendo, erit nihilominus causa sanguinis. Contra, si feratur de sanguinis effusione, ut de verberatione usque ad sanguinem, sed sine periculo mortis, vel mutilationis, causa sanguinis non erit.

6. Quid si Iudex aliquem iuste damnaverit crudo carceri, vel ut eadem non porrigatur, nisi panis, & aqua, quo pacto, si statim is non obit, certe ex eiusmodi angustis illi (ut contingere non raro solet) accelerata est mors?

7. Respondeo. Si, consideratis Rei viribus, eadem fuerint permessa necessaria vitæ, nullam irregularitatem timebit Iudex, quia per accidens, tunc ille moreretur. At, si ea permessa non fuerint, vel carcer valde humidus fuit, unde, vel data esse, vel notabiliter accelerata iudicetur mors, erit irregularis Iudex ex defectu lenitatis, quando ad hæc iuste reum damnavit, puta, ut sensum moreretur, at ex delicto, quando iniuste, &c.

8. Confirmo, quia carceres fetidi, humidi, subterranei prohibentur, ut notat Farin. q. crim. 27. n. 95. §. 194. Vide etiam Men. de arbit. l. 2. casu 305. & Gom. Var. t. 3. c. 9. num. 6. V. Quia carcer. Legge director, inquit, p. 3. q. 58. comm. 107. & solum conceduntur quando quis per sententiam iustam ad mortem sensum suscipiendam condemnatur.

Dixi autem modo (notabiliter accelerata) nam ex ordinariis carcerum angustis, patetque victu diminui aliquid de viribus, & consequenter de vita, iam scimus, sed addimus, non incurri tunc irregularitatem ullam, quia, si iusta est condemnatio, iam permessa, imò requisita à Sacris Canonibus est ea diminutio. C. Novim. de verb. signific.

Fert sententiam iniustam.

9. Si enim iniusta sententia, non ex defectu lenitatis, sed ex homicidio voluntario, secuta morte, fore iudicem Irregularem, nimis est ex dictis manifestum.

10. Sunt autem nonnulli, qui iudicem faciunt ex defectu lenitatis irregularem, etiam antequam sententiam mortis ferat. Sed in merito, quia licet, dum quis est iudex, non possit promoveri ad Ordines, quia est Curialis, potest tamen iudicatu relicto, sed non est irregularis, antequam sententiam sanguinis ferat, imò, neque antequam eum effectu sequatur mors.

11. Ideo iudex, ut & Princeps, etiam delinascens sub cortina, & omnes Ministri iustitiæ, etiam infimi Satellites, si assistant executioni mortis in locis suæ ditionis (nam in alienis sunt, ut supponimus, sicuti homines privati, non Ministri) irregulares fiunt, quia ipsorum auctoritate mors infertur. Privati autem alij, ut, & famuli teste Avil. de Censur. part. 7. disput. 5. sect. 2. dub. 1. conel. unica. Henr. l. 14. cap. 14. num. 2. mere ad obsequia Dominorum Domestica addicti, etiam si cum Dominis assistant, immunes sunt ab irregularitate, quia, ut item supponere debemus, nihil conferunt ad sententiam exequendam.

M m 2

12. Quid

12. Quid de Clericis? Respondeo. Idem dic, si assistant, ut auctoritatem præbeant executioni, nam propter hanc rationem quidam Episcopus C. Ex Litteris de Excessu Prælatorum, reus fuit irregularitatis, quia interfuit causæ furis suspendio; assistit enim in proprio territorio, unde, ut auctoritatem afferens executioni, verum si Clerici quicunque, ut & Religiosi assistant alio fine, siue curiositatis, siue amicitie, siue alterius causæ gratia, non timeant irregularitatem, immo ex mera dicta assistentia, nec peccatum. Quod si Textus aliqui C. Sententia Cleric. vel Monachi, videantur strictius loqui vel satis explicari in alium sensum possunt, vel certe legitime deluereunt. Lege Molin. de Inst. ap. Dianam p. 4. tract. 2. ref. 35.

De morte, vel mutilatione alicuius.

13. Cum non solum mors, verum etiam mutilatio membri alicui à Ministris Iustitiæ illata afferat ipsis irregularitatem, ideo hæc etiam mutilationis expressa fit mençio. De ea tamen separatim infra §. 6. dicam. Nunc autem quatuor sunt difficultates ad præsens argumentum facientes, dissolvendæ.

PRIMA DIFFICULTAS.

An Index pluribus sententiis plures condemnans contrahat plures numero distinctas Irregularitates?

14. Respondeo, plures. Ratio est evidens, quia per plures actiones, puta per plures condemnationes occidit separatim plures; singulis autem occisionibus suæ numero distinctæ irregularitates correspondent.

15. Quod si multos Iurisdictionis actus index ante sententiam exerceat, contra hominem unum, tunc facit eorundem ab ipso irregularitatem contrahi, quia illi præcedentes actus unum quid faciunt cum una sententia. Nisi forte præcedentes actus tendant ad mutilationem v. g. & de facto fiat mutilatio, & deinde alij actus consequentes tendant ad mortem, quæ ex intervallo inferatur, ut, si prius Reo manus abscindatur, & deinde, ex intervallo idem Reus suspendatur, tunc enim duæ irregularitates erunt, ut pote consequentes ad duas distinctas, etiam moraliter, actiones.

SECUNDA DIFFICULTAS.

An Index una sententia plures simul condemnans plures irregularitates concipiat.

16. Respondeo. V. golinus de Irreg. §. 9. num. 2. ait, tot concipere irregularitates, quot numero homines (quamvis per unam sententiam) morte punit: Sicut (ait) communis sententia docet, te per unam scilicet explosionem pluribus excommunicationibus infici, si simul plures Clericos occidas.

17. Bonacina de Cens. d. 7. q. 4. p. 1. n. 26. autem docet, posse probabiliter defendi, tunc fore unam numero irregularitatem, sicuti existimantur una blasphemia, quando uno, eodemque impetu multæ præsumuntur, & unicum peccatum unitate morali, quando quis unico bombardæ ictu plures occidit.

18. Tu prudenter sic distingue: Si sit una sententia, unaque delicti causa, qua multi capite plectuntur, & item unus sit locus, unumque tempus, quo plectuntur, valde probabiliter una erit numero irregularitas, quia tunc illa una sententia de pluribus occidendis, illæque omnes occisiones moralem unitatem habent, sicuti dicunt Plures ap. Leandr. de Censur. 6. §. 9. 39. probabile esse incurrere unam numero excommunicationem, si unica explosione multos Clericos occidas. At, si causa delicti sit diversa pro diversis, vel in diverso loco, vel in diverso notabiliter tempore, quamvis per unam sententiam, quia non apparet prædicta unitas plures numero erunt irregularitates, sicuti plures incurrunt irregularitates qui per intervalla nunc unum, nunc alium occidit. Ita Gibal. de cens. d. 5. n. 15. sen. 14. cum Suar. & Mol.

19. Id, quod dictum est de indice, potest dici de occidente per unam actionem plures. Si enim occidat quæ plures per unam actionem, puta per unam bombardæ explosionem, unam contrahet irregularitatem, plures vero, si ex intervallo notabili, iuxta ea, quæ aliqui dicunt apud eundem Leandrum de simili multiplicatione Casuarum. Vide etiam supra c. 14 §. 3. n. 10.

TERTIA DIFFICULTAS.

An Index ferens sententiam, ut duæ v. g. manus in amputentur, siis amputatis, duplici irregularitate vinciat. Quod idem quæritur de abscisione physice eidem duo membra.

20. Respondeo. Si ex intervallo notabili, duæ reddantur de l. reg. c. 5. §. 9. n. 3. fine, irregularitates enscuntur, si scilicet una, id, quod eodem modo explicatur in d. difficultate præcedenti explicatum est de similibus.

QUARTA DIFFICULTAS.

An Index proferens sententiam sanguinis contra delinquentem, incurrat irregularitatem, quando ad executionem mortis, requiritur sententia alterius Iudicis?

21. Respondeo, esse distinguendum. Si enim potest iudicis sententia utatur procellis, seu probationibus seu sententia habita à priori iudice, quia tunc uterque concurrat ad mortem, uterque incurrat in irregularitatem; Si non utatur, liber erit prior index, & solus poterit in illam cadere, quia tunc prior index nullo modo concurrat ad mortem. Non est igitur audiendus Henr. l. 1. c. 12. n. 5. cui adheret Avil. de Cens. p. 7. d. 5. §. 12. dicit, quod in hoc casu priorem iudicem liberat semper.

Est id est morte certo secuta.

22. Quod mors debeat esse secuta, ex dictis, modo n. 10. innui, nimis est manifestum. At illud hæc valde notandum est, quod diximus (certo secuta) id quod, cui addimus, habes supra c. 5. §. unico n. 33.

De eodem Iudice, quo ad Delegationem quam alteri confert de occidendo vel mutilando.

23. Præmittendum est, Primo, Principem Sæcularem, ut item Prælatus Ecclesiasticum habentes iurisdictionem temporalem, ex quocunque titulo illam habeant, posse, & Ecclesiasticum in causa sanguinis debere, illam delegare uni Laico, vel pluribus, ut placuit, quomodo sint apti, idque, vel ad tempus, vel in perpetuum, & vel ad universas causas, vel ad aliquas, vel etiam ad unam, vel alteram. Patent hæc ex vulgata Textibus, vulgataque doctrina de Delegatis, & Delegatione.

24. Dixi (uni Laico, vel pluribus) nam licet Prælatus Ecclesiasticus Papa inferior iurisdictionem spirituales non possit delegare, nisi Clericis, at temporalem potest Laicis.

25. Dixi item (dummodo sint apti) nam irregularitas ex delicto sine dubitatione erit Prælatus, si deleget mortalitatem suam iudici, quem cognoscit imperitum, vel prævium, unde iniuste quis morte puniatur, quia tunc Prælatus, gladium iurisdictionis imperito porrigens, mortaliter occidere innocentem, censendus est.

26. Quod si per occasionem hæc quæras, An Principi Sæcularis possit Clericis delegare iurisdictionem suam temporalem, sicuti potest Laicis?

Respondeo, id prohibitum esse in Iure, C. Sed nec C. Clericus. Ne Chr. vel. Monachi his verbis: Ne Clericus exerceat Iurisdictionem temporalem, vel causas agat Criminales sub Principibus Sæcularibus, nec officia Vicecomitis, aut Praepositi Sæcularis obeat.

27. Notat autem Primo Abbas, per hæc verba, illi citate acceptari à Clerico dictam iurisdictionem, sed tamen valide, unde valeret sententia ab ipso data, etiam in causa sanguinis. Ratio est, quia in Textu nulla clausula est irritans delegationem; neque enim per

hunc Canonem Clerici incapaces ejusmodi delegationis redduntur.

28. Notat Secundo idem, si semel unam delegationem acceptaret Clericus ad causam criminalem, non peccaret mortaliter, peccare, si multas, quia, ait, sic, non esset exercere, quod denotat frequentiam. Sed certe id, non videtur verum, quia Canones graviter prohibent ne Clerici subdantur Principibus Sæcularibus, eorum jurisdictione utendo, quod certe fieret, etiam si semel acceptarent.

29. Nota tu denique Tertio, duplici modo posse Principem Sæcularem demandare Clerico causarum judicia. Primo conferendo suam jurisdictionem temporalem ipsi Clerico, quo eundem constituit judicem à se dependentem, & hoc prorsus prohibetur à Sacris Canonibus, ut dictum est, tum pro causis in genere, tum pro causis in particulari. Secundo nihil conferendo de sua jurisdictione, nec constituendo Clericum judicem à se dependentem, sed volendo, ut aliquæ causæ, quæ examinabantur, ac judicabantur in suo Sæculari Tribunali, definitur in Ecclesiastico, quo pacto dicitur forum Ecclesiasticum ampliari. Hoc autem non prohibetur, quia tunc Clericus agit ex jurisdictione Ecclesiastica ampliata ad has, vel illas causas, non vero proprie sub Principe Sæculari. Lege Molinam, *Tom. 4. tract. 3. d. 8. num. 10.* Si tamen tunc dictus Clericus ferat sententiam sanguinis, fore irregularem ex defectu lenitatis, secuto effectu non est dubium, quia jam, ut Minister justitiæ se habet.

30. His ita explicatis, redeamus propius ad nostra; & queramus, an Episcopus v. g. gaudens jurisdictione temporali, deleget hanc suam jurisdictionem alteri, ut delegare certe debet ex dictis *num. 23.* & is Delegatus aliquem poena capitali puniat, sit ipse Episcopus irregularis; eademque esset questio, si Reus appellaret ad ipsum Episcopum Delegatum, & is delegaret alium judicem, qui simili modo morte puniret Reum.

31. Respondeo, Episcopum Delegatum, in utroque casu non fore ullo modo irregularem. Nam sic definitur à Sacro Textu, *C. Episcopus v. g. cleri vel Monachi in 6.* Et ratio definitionis fuit, quia ejusmodi personæ Ecclesiasticæ bene fungi ob Reipublicæ bonum suo officio certe debent. Ergo quandoquidem ipse per se sententiam sanguinis exercere non possunt, secus enim essent irregulares, oportuit illis saltem concedere, ut vices suas aliis committerent. Idem Episcopus, seu quilibet ordinarius jurisdictione temporali pollens, poterit propter eandem, imo majorem rationem, concedere statutum & jus, per quod delinquentibus debeatur mors; id enim postulat eadem recta suorum subditorum gubernatio, neque continet sententiam sanguinis, sed est lex prohibens sub poena sanguinis. Hæc lege pluribus apud Doctores, ut *G. Hurt. d. 2. de irreg. dub. 2. diff. 11. num. 42.* Suar. *de cens. 47. sect. 1. num. 7.* Dian. *q. 4. tract. 2. resol. 78. 10.* Præpositus, *q. 5. de irreg. d. 13. n. 99.* Covar. in *Clem. Si fur. p. 2. §. 5. num. 8.*

32. Hic habemus Henr. qui prædictam doctrinam nimis coarctet, & Tur. qui ampliat nimis.

Henriquez *l. 14. c. 12. v. 6.* afferendo Testimonium Navarri, ait, fore irregularem Prælatus habentem temporalem jurisdictionem, si delegat causam capitalem particularis Rei alicui Laico, secuta morte, probatque ex Sacro Textu, *C. Ex lit. de Exec. Prælat.* Sed immerito; hic enim Textus irregularem Episcopum quendam pronuntiat, non quia delegaverit causam mortis particularem sed, quia auctoritatem præstitit executioni mortis illius hominis, quod est longe diversum, & utpote cooperatio dantis auctoritatem executioni mortis, est irregularitati subiecta.

33. Turrianus *tom. 1. 2. d. 93. dub. 2.* docet, posse prædictum Prælatus exhortari judicem à se Delegatum ut hic exequatur poenam capitalem. Si enim (inquit) Clericus potest hortari generatim judicem ad servandas justitiæ leges sine timore irregularitatis, & mandatum

Part. III.

delegato suo dare, de servandis justitiæ legibus circa hanc causam particularem, cur non poterit mandare, ut poenam latam de morte judex exequatur? hoc enim mandatum exequenda poenæ jam satis involvitur in mandato illo de servanda justitiâ in hac causa particulari.

34. Verum, est diligenter distinguendum: potest enim ejusmodi Prælatus generatim, & etiam speciatim exhortari de servanda justitiâ in causis, & etiam in hac causa capitali, imò id etiam mandare, quia hoc concedunt Canones, cum sint ad actum ex se bonum, & remote se habentem ad occisionem. At mandare, ut Iudex executionem mortis hujus rei exequatur, fiat auctoritative ut judex exequens, ex vi talis mandati mortem Reo inferat, non potest prædictus Prælatus; quia sic ipse sua auctoritate cooperaretur ad occisionem, quæ est clara causa irregularitatis. Quod si non mandaret auctoritative, sed solum ita exhortaretur, sicut posset, si esset privata persona, nullam prorsus auctoritatem præbens, non erit irregularis ex doctrina universalis mox afferenda, quia tunc non agit, ut Minister justitiæ. Sed certe difficile id in praxi est, quia verba ejusmodi prolata à Superiore, semper, saltem regulariter accipiuntur auctoritative, nam propterea certe aliqui ex dicto *c. ex literis de excessu Prælatorum*, monent, ut Prælatus abtineat, non solum impellendo judicem ad ferendam sententiam sanguinis, dum agitur de causa particulari, verum etiam ab exhortando, ut aliquem puniat (quamvis taceat designatione poenæ) quando delictum est dignum morte, quia, inquit, in utroque casu interponeret suam auctoritatem, atque adeo esset causa sententiæ sanguinis.

35. Multo minus potest Prælatus suo Delegato, vel Ministris suis dicere, ut Homicidam hunc merentem suspendium suspendant, vel mutilent, quia sic auctoritatem præberet executioni mortis, vel mutilationis, incurreretque irregularitatem ex defectu lenitatis, quæ ex occisione justa infligitur Ministris justitiæ. Quicquid dicat Avila, *de cens. p. 7. d. 5. sect. 2. dub. 4. concl. 3.* qui satis immerito putat, hanc esse irregularitatem ex homicidio injusto, immerito, inquam, quia hoc occisio justa est.

36. Propter eandem rationem, prædictus Prælatus, si proponat præmium dandum ei, qui grassatorem hunc determinatum capiat, eo deinde capto, & ex vivis subdito, erit irregularis, Favet Vgol. *de irreg. cap. 5. §. 8. sine Majol. lib. 5. de irreg. c. 48. §. 2. n. 8.* non vero erit si grassatorem, nec explicitè nec tacitè designet, sed solum in genere; Ratio est, quia designando dat suam auctoritatem ad occidendum, quam non censetur dare dum in genere grassatores extirpare curat.

37. Idem dic, si Prælatus, seu Princeps jubeat, seu edicat, ut five vivus, five mortuus ad se is grassator adducatur, imò etiam si id generatim dicat de grassatoribus aliquo enim occiso, erit Prælatus irregularis, quia clare suam auctoritatem interponit. Imò in hoc casu putant Comitatus in *resp. mor. l. 4. q. 20. num. 8.* Rebell. *p. 1. l. 3. quest. 11. num. 4.* Valer. *diff. 4. Vers. Homicid.* Caiet. in *summ. Vers. Homicidium*, alique ejusmodi Prælatum, vel Principem continere Irregularitatem ex homicidio injusto, quia, inquiunt, ejusmodi præceptum, semper est injustum, & peccatum contra justitiam, cum sit de occidendo homine inaudito, nec confesso, seu in judicio non confesso. Dicunt (semper) dicere (regulariter) nam pato, posse occurrere casum adeo clarum, grassatoremque adeo bono publico manifeste nocentem (nullo remedio interim apparente avertendi malum) ut ejusmodi præceptum valde justum censendum sit, unde irregularitas sit ex defectu lenitatis.

38. Quæres hic denique resolutionem sequentis casus. Episcopus potens dicta temporali jurisdictione dat auctoritatem Clerico, ut Clericus nominet Iudicem Laicum, qui condemnet Reos, vel talem Reum poena sanguinis, eritne, secuta rei morte, irregularis prædictus Clericus.

Respondeo. Si arbitratus Clerici data fuit potestas eligendi

M m 3

eligenti iudicem prædictum, erit Clericus irregularis, si vero solum Clerico commissum fuit, ut ipse renuntiaret, seu afferret iudici electionem factam ab Episcopo, irregularis non erit. Ratio est, quia, in priori casu, ipse Clericus ex una parte cooperatur cum iudice ad deformationem, dando ei potestatem ad deformandum, & ex alia parte non excusatur ab officio Temporalis jurisdictionem habente, sicuti excusari diximus Episcopum, id, ratione ejusmodi officii, concedentibus Sacris Canonibus. At in posteriori casu ipse Clericus nullam potestatem dat iudici, sed solum renuntiat, seu admonet, de potestate illi ab Episcopo tradita, quæ officii nuntiatio non est causa proxima sententiæ deformationis deinde secute, Ita Farinac, & Io. Calder in Cap. ult. Ne Clerici vel Monachi in 6. favetque Io. And. ibid. alique contra, Vgolinum l. c. §. 8. n. 11.

Colligitur ex dictis, quæ ratione effugiat Irregularitatem Episcopus, si quando sit constitutus, Sicilia Prorex.

39. Explicabit resolutio danda sequenti quæstione, Cum Episcopus Don Petrus Corfettus vir doctrina, & virtutibus insignis non multis abhinc annis constitutus fuerit hujus Regni Siciliæ Gubernator, dubitari coepit, an ejusmodi Provinciam Episcopus subire licite possit: Idem Clericus prohibetur, ut modo num. 26. volimus. Rursus, esto, ipsi licuerit, quæ ratione sententiæ sanguinis delegare, ut immunis esset ab irregularitate, debuerat?

40. Quoad prius resolutio fuit, licite potuisse, teste Bard. in secl. l. 7. g. 1. n. 10. sive ob consuetudinem, sive ob Privilegium, quo gaudet Catholicus Rex præficiendi suis Regnis Ecclesiasticis. Sed quoad posterius major assensio astitit inter Theologos.

41. Ut ea melius intelligatur, notanda est praxis procedendi in causis sanguinis in hoc Regno. Postquam enim declaratum est iudicibus delictum aliquod morte dignum, v. g. Petrum commississe homicidium, idem iudices rem Proregi referunt, & ab eo recipiunt mandatum, ut inquirent de delicto, ac referant, quid invenerint, & præterea facultatem procedendi ex abrupto. Iudices ergo cum reum, vel ex probationibus; vel ex propria Confessione convicerint, morteque puniendum decreverint, referunt Proregi quid actum fuerit, qui sic præcipit, *Excellentia sua providet, & mandat, ut Petrus suspendatur*: quo mandato accepto, traditur petrus Ministris suspendendus.

42. Episcopus ergo Gubernator, de quo agimus, advertens, si hoc modo uteretur, se in irregularitatem incidere, duo immutavit. Primo, ut iudices in posteriore relatione post plenam probationem delicti ipsi Episcopo faciendam, nequaquam referrent, quid ipsi de morte delinquentis statuisent. Secundo, ut ipse Episcopus alio modo subscriberet relationi iudicum, quam alii Proreges consueverunt, hoc est modo sequenti, *Illustrissima Dominatio sua providet, & mandat, ut Tribunal inquireat veritatem, & provideat de iustitia. Quæ commissione habitata, iudices sic decernebant, Stante commissione Illustrissima Dominationis sua Tribunal Magna Regia Curia providet, & mandat, ut Petrus suspendatur, &c.* Quælitur ergo Episcopus, an si dictis mutationibus uteretur, irregularitatem effugeret?

43. Divisi sunt Theologi. Et quidem ex nostra Societate P. Martinus Prates in manus, de irreg. d. 4. c. 2. §. 3. fol. 287. nullo modo Episcopum irregularitatem effugere contendit; effugere contendit Pater Franciscus Bardi. l. c. Equidem dum latissime ab ipsis agitatam hanc quæstionem lego, commendo diligentiam, admiror doctrinam, ingenium utriusque acere complector. Sed mihi videor unica, facillique ratiocinatione quæstionem ex proxime dictis posse dissolvere, quam ipsi satis pluribus prosequuntur.

44. Formetur hoc argumentum. Prælatus gaudens temporalis jurisdictione potest, imo debet potestatem

proferendi sententiam sanguinis iudici Laico committere, ut clare habet Textus C. Episcopus Cln. vel Monachi in 6. & nos supra signatè docuimus non potest autem ipse eam proferre sine inculsu irregularitatis, nec eam formulam, qua uti ipse intendit Gubernator per nuntiationem sanguinis, & ex vi illius, & non alterius sententiæ Petrus suspenditur: Ergo Episcopus est irregularis. Ecce argumentum Patris Martini.

Formetur hoc aliud: Prælatus gaudens temporalis jurisdictione potest ex Sacro prædicto Textu, non debet potestatem dictam committere, non potest autem ipse sententiam proferre, &c. Sed Episcopus Gubernator per memoratam formulam, qua uti ipse intendit, non proferit sententiam sanguinis, nec ex vi illius sententiæ, sed alterius sententiæ, quæ datur à Tribunali Petrus suspenditur: Ergo Episcopus non est irregularis. Ecce argumentum Patris Bardi.

45. Quæso ergo te studiose Lector, nonne pronuntiabis, veram esse Minorem prædicti argumenti altitatem à Bardi, falsam vero eam, quam Prates altitudo perpenditur formulæ, qua uti intendit Episcopus Gubernator? Ita sane. Manifeste enim per immutationem illam factam ab Episcopo, novamque illam formulam, Petrus non suspenditur ex vi committentis datæ ab Episcopo, sed ex vi sententiæ datæ à Tribunale, Patet, quia, si hæc à Tribunale non faceret, nunquam suspenderetur Petrus, unde clare apparet, illam Episcopi Gubernatoris commissionem, seu verba, nihil aliud continere, nisi delegationem jurisdictionis datæ ab Episcopo iudicibus in causa sanguinis, quam ipse dare iudici Laico sine timore irregularitatis potest, imo à Sacro Textu dare compellitur.

46. Quod autem Prates narrat, Episcopum noluisse acquiescere illis, qui cum ab irregularitate immunitatem habebant, unde obtinere à Summo Pontifice voluisse facultatem sic procedendi, nihil nobis officit: Episcopum enim religiosissimum, teneræque conscientie virum, et majorem animæ tranquillitatem, id fecisse, putandum est.

Exceptiones dua circa obligationem Prælati non ferre sententiam in causa sanguinis.

PRIMA EXCEPTIO.

In causa Fidei pro Inquisitoribus, & coram Ministris.

47. Sacri Inquisitores conclusa processu carissent contra Hæreticum impenitentem, vel Relapsum pronuntiant in eum sententiam definitivam, qua præcunt, illum esse Hæreticum pertinacem, tum tradunt eundem potestati Seculari, proestantes, seu exire deprecantur, ut, citra sanguinis effusionem, mortisque periculum, illum puniat. Iudices autem Sæculares, nullo viro processu, & sine mora, prædictum Hæreticum sibi relictum, sive Laicum is sit, sive clericus (qui certe prius erat degradandus) morte plectunt. Hac est praxis Tribunalis Sacre Inquisitionis, in qua quæritur, an Inquisitoriam lege Emeric. in Direct. Inquisit. p. 3. in formis, &c. Lege item Castropal. T. 1. r. 4. d. §. p. 14. numer. 10. Secus de Censur. d. 47. sec. 1. num. 13. Dianam p. 4. r. 2. ref. 101. constantem alios.

48. Et quidem non esse, omnes Doctores conveniunt, sed unde, & quare, non conveniunt citius: ego iudico eos, concurrere ad mortem, sed à Summo Pontifice ab irregularitate liberari, tum propter expresse privilegia Inquisitoribus de hac re concessa, tum etiam favore tacite eo ipso, quod ipsis Summus Pontifex præcipit, ut sic, & sic procedant in causa Fidei tam sancta, & ad Ecclesiæ puritatem maxime faciente. Atque ex hoc, quod Inquisitoribus tot privilegia concessa sunt, quibus impeditur irregularitas, clarum mihi fit, non esse veram doctrinam Castropalæ, l. c. & Suarii loc. cit. dicentium: Ideo Inquisitores non esse irregulares, quia per dictas actiones, si attente considerentur, non concutuntur

ad mortem: clarum, inquam, mihi sit: Si enim per illas actiones non concurrerent ullo modo ad mortem, non indigerent privilegio Pontificis ad irregularitatem evitandam. Confirmatur manifeste, nam dum potestas Sæcularis non ex alio processu, nec ex alia sententia, quam ipsa ferat, Hæreticum impoenitentem capite plectit, tota occisionis causa moralis est processus, sententia, & auctoritas inquisitorum. Qua ratione ergo non incurrerent irregularitatem, si à Summo Pontifice per peculiaria privilegia non eximerentur ab illa.

49. Quæres, Si non adessent eiusmodi expressa privilegia, possemusne illos liberare ab irregularitate ex eo solo capite, quod modo indicatum est, puta quod tacite Pontifex illos liberet, eo ipso, quod his præcipit, ut sic, & procedant.

50. Respondeo. Possè, docet Gambacurta in simili, de imm. Eccl. 2. §. 7. V. Alique irreg. nota. Is enim sermonem faciens de præcepto Gregorij XIV. quod teneatur Episcopi, facinorosos non exceptos ad Ecclesiam confingentes tradere Curie Sæculari, docet, eos non incurrere in irregularitatem, damnato ad mortem, occisoque dicto facinoroso, quia Gregorius eos ab illa expressè eximit, additque, probabile item esse, eos, non incurrere, etiam si Pontifex expressè non exemisset; satis enim tacite eximit, dum sic fieri, ipse iubet.

51. Confirmari id potest ex Vgol. de Ingeg. c. 1. §. 6. Ver. Quid igitur universaliter docente, eum, qui ex mandato Pontificis alium interficit, non esse irregularem, quia iussu (inquit) Pontificis est irregularitatis remissio.

52. Verum ego, quamvis id probabile iudicem in materia fidei, immò, & in materia quacunq; Ecclesiastica; atque adeo in casu nostro: non enim iudicandum est, peccatum ab Ecclesia institutum subire debere eum, qui Ecclesiæ, eiusque Pastori obeditur universaliter, ut docet Vgolus, non mihi videtur probabilis: nam sic, quando Pontifex, ut Princeps sui status præcipit suis Iudicibus, ut morte puniant delinquentes, vel suis Militibus, ut occidant hostes in bello iusto, hi Iudices, & hi Milites, secuta horum delinquentium, vel, hostium morte, non incurrerent irregularitatem ex defectu lenitatis; quod certe nemo dicit. Quid si Pontifex iniuste præciperet, ut tu innocentes interficeres; Ego sane te irregularem faciam, ex delicto, si parcas. Dixi modo (ut Princeps), nam, si ut Pontifex alia esset ratio, de qua dicam §. 14. r. 8.

53. Denique hic duo nota. Primum, mihi nequaquam placere sententiam Ioan. Præp. loc. cit. asserentis, non fore irregulares inquisitores, si prædicta omnia rite agant, quamvis omittant protestationem n. 47. dictam; mihi inquam, non placet, quia privilegia concessa Inquisitoribus, & tacita illa Pontificis voluntas, de non incurrenda irregularitate, sunt sub forma præscriptæ protestationis; ea ergo protestatione omiſsa, non habentur privilegia, vel illa voluntas, sicut non habetur ab Accusatore, quando omittit similem protestationem, ut mox §. sequenti declarabimus.

54. Secundò, Quod dictum est de ipsis inquisitoribus, extendi propter eadem privilegia ad omnes eos, qui ex officio concurrunt, vel auctoritatem dant dictæ sententiæ latæ ab inquisitoribus contra hæreticos, item ad Accusatores, ad Testes, ad Satellites, ad Torquentes eos, ut veritatem dicant, & denique ad ceteros omnes, qui inquisitores adiuvant ad munus ipsorum legitime adimplendum, dummodo hæc faciant in Tribunali Sanctæ Inquisitionis, & immediate ad executionem sententiæ de deformatione non concurrant. Legè Avilam, de Conf. p. 7. d. 56. §. 2. dub. 2. Henrig. l. 4. c. 12. n. 5. liter. B. Sayr. de Conf. l. 6. c. 18. n. 15. aliosque.

SECUNDA EXCEPTIO

De Degradatione, quæ à iudicibus Ecclesiasticis infligi solet.

55. Quicumque ex Prælati, qui legitime Clericum degradat, eum Sæculari foro tradit, etiam positive, &

directe eum tradendo, nullam incurrer irregularitatem, si forte degradatus à Iudice Sæculari morte puniatur, modo Prælati adhibeat protestationem, seu intercessionem præceptam in Sacro Textu, quam expressam in Pontificali facile poteris legere, quamque habes apud Molinam, tit. 4. tr. 3. d. 49. n. 13. aliòque citatos à Bonac. de Conf. d. 4. p. un. num. 21. siue aliòque solemnitate Degradationis explicantes. Ratio est fore eadem, ac dicta de inquisitoribus. Si eam protestationem non adhibeat, idem dic, quod modo nunc, procedenti de iisdem inquisitoribus dictum est.

§. XI. De irregularitate ex defectu lenitatis, quæ oritur ex cooperatione ad sententiam sanguinis per accusationem.

1. Textus C. prælati de Homic. in 6. sic habet: Prælati, vel Clerici quibuscunque, qui de Laicis suis Malefactoribus querelam penes Sæcularem Iudicem deponentes, & petunt emendam sibi fieri, & provideri, ne contra eos talia de cætero præsumantur, protestando expresse, quod ad vindictam, seu penam sanguinis, non intendunt, imputari non debet, quamvis de lure debeat pena sanguinis irrogari, si index mortem illis inferat, iustitia exigente.

Hæc Textus, cuius tres clausulas breviter, expendimus, nam ceteræ clariore explicatione non indigent.

Prælati, vel Clerici.

2. Quamquam, Textus mentionem dumtaxat facit de his; eadem tamen ratio est de Laicis. Illud tamen discriminis est, ut Laicus accusator non custodiens, quæ in hoc Canone præscribuntur, secuta morte accusati, incurrat solum in irregularitatem, at Clericus, præter irregularitatem, incidat etiam in peccatum, ut habet Suar. de Conf. d. 40. §. 4. n. 8. Sayr. de Conf. l. 6. c. 18. n. 3. Clerici enim propter suum statum curare debent, ne fiant per irregularitatem inepti ad Ordines. An peccatum hoc sit ex se mortale, ex dictis lib. 3. opus. de Sacrific. Missæ. c. 1. §. 8. n. 7. colligi potest.

Querelam deponentes.

3. Sive denunties, sive querelam exhibeas, sive formaliter accuses, nisi in casibus in hoc Textu concessis, de quibus mox, semper eris irregularis, secuta deformatione rei, quia sic moraliter influis in illam, & tunc numeraris inter Ministros iustitiæ.

4. Hinc multo magis Custodes viarum, quibus curæ est, referre iudicibus quicquid ibi agi contingit, si referant delicta aliquorum, unde eorum aliquis reformetur irregulares erunt, quia hi Ministri tunc iustitiæ sunt.

5. Quid de homine privato, qui cum passus sit aliquid à iure, peti à iudice, ut malefactor capiat, vel ubi latet, ostendit, vel similia.

Respondeo. Hic inter accusatores est numerandus. Ita Squillat. de oblig. Cler. p. 6. n. 93. Sayr. lib. 6. c. 18. n. 7. de furt enim crimen iudici: impedit tamen posset irregularitas, si ab ipso fiat protestatio, de qua mox n. 34.

6. Quid de illo, qui furem inveniens domi, vel videns furtum alportari, clamat, alios convocans: Ecce furem, Ecce furem, eum capite, eum capite.

Respondeo, de hoc mox commodior erit sermo §. 13. n. 24.

7. Movit quidam Iuris Canonici peritus hanc dubitationem. Clericus quidam existens in Ecclesia tradidit Episcopo Malefactorem, qui ad eandem Ecclesiam confugerat, contra quam Episcopus sententiam rite tulit, eum non gaudere immunitate, unde eum capientes iudices Sæculares legitimo suspensio punierunt. Dubitavit iuris Canonici professor, an Clericus incidit in irregularitatem? Sed quidam doctus Theologus distinxit.

M m 4 Si